

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Speed in music

McGowan, E.L.

Citation

McGowan, E. L. (2026, June 2). *Speed in music*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4304589>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4304589>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Deze dissertatie onderzoekt snelheid in muziek: wat het is, hoe het wordt waargenomen, en hoe het kan worden verkend binnen compositie-, improvisatie- en uitvoeringspraktijk. Op basis van mijn werk als componist, fluitist en improvisator gedurende enkele decennia betoog ik dat snelheid in muziek veel rijker en genuanceerder is dan tempo alleen doet vermoeden. Ik stel een werkdefinitie voor van snelheid als de mate van perceptuele gebeurtenissen in de tijd, werkzaam op meerdere onafhankelijke maar gelijktijdige tijdschalen, en geconstrueerd door het samenspel van muziek, uitvoerder, omgeving en luisteraar. In plaats van een enkele parameter zoals tempo of metrisch raster ontstaat snelheid uit de interactie van gelijktijdige processen, waaronder puls, gebeurtenisdichtheid, groepering en muzikale verandering.

Het proefschrift bouwt een nieuw begrip van snelheid op aan de hand van vijf met elkaar verweven perspectieven. Middels het eerste perspectief onderzoek ik de drempels van snelheid en laat door middel van creatieve bewerkingen van Beethovens *Negende Symfonie* op radicaal verschillende snelheden zien hoe temporele compressie en expansie de muzikale identiteit transformeren op perceptuele grenzen waar ritme overgaat in toonhoogte, gebaar in textuur, en structuur in een onmiddellijke gestalt. In het tweede perspectief ga ik in op temporele resolutie en verken de biologische grenzen van waarneming en hun implicaties voor het muzikale gehoor. Ten derde onderzoek ik dichtheid en beweging en toont aan dat numerieke nootdichtheid niet gelijkgesteld kan worden aan waargenomen snelheid. De mate van verandering in dichtheid - samen met de wijze waarop gebeurtenissen worden verdeeld, gegroepeerd en vormgegeven - is het sterkst van invloed op de ervaring van muzikale beweging. Het vierde perspectief gaat in op het verschil tussen zogenaamde vloeiende en gegroefde tijd (respectievelijk *lisse* en *strié*), en bouwt voort op het werk van Pierre Boulez, Gilles Deleuze en Félix Guattari, Gérard Grisey en Brian Hulse. Hier stel ik dat temporele modi functioneren als een continuüm in plaats van een binaire tegenstelling. Het vijfde perspectief maakt gebruik van het Listener-Environment-Musical Stimulus-Interaction (LEMI)-model van Michelle Phillips en Donna Haraway's theorie van gesitueerde kennis om snelheid te begrijpen als een relationeel fenomeen dat voortkomt uit wisselende constellaties van lichamelijke, omgevings-, cognitieve en materiële condities.

Deze conceptuele basis wordt vervolgens toegepast in drie gerichte onderzoeken. Een analyse van tuplets (onderverdelingen van de maatslag) toont aan dat dit krachtige middelen zijn om waargenomen snelheid binnen het genoteerde grid te beïnvloeden en te sturen: door de onderverdeling te wijzigen kunnen zij de identiteit van muzikaal materiaal transformeren, en in geneste tuplets (tuplets binnen tuplets) kunnen zij op bijna paradoxale wijze een indruk van vloeiende tijd genereren vanuit extreme gegroefde precisie. Het onderzoek strekt zich vervolgens uit naar polytempo muziek (muziek waarin meerdere tempi gelijktijdig klinken). Mijn composities *Building Music*, *For Bob* en *Sydney Polypulse* dienen als laboratoria om te onderzoeken hoe meerdere gelijktijdige temporaliteiten worden geconstrueerd en in de uitvoeringspraktijk op elkaar afgestemd. Bijzondere aandacht gaat hier uit naar de rol van haptische metronomen en het beheersen van gecontroleerde asynchronie. Ten slotte introduceer ik mijn solo fluitstuk *Torrent*, dat is ontstaan als een improvisatie op maximale snelheid, die vervolgens door middel van transcriptie is vastgelegd. In deze casestudy stel ik een 'creatie-snelheid'-kader voor dat improvisatie en compositie beschouwt als punten op een continuüm van beslissings- en reflectieve snelheid, in plaats van ze te beschouwen als tegenover elkaar gestelde categorieën.

In het proefschrift breng ik artistieke creatie, theoretische reflectie, wetenschappelijke literatuurstudie en gesitueerde uitvoeringservaringen samen. Het onderzoek toont aan dat muzikale snelheid relationeel is: zij ontstaat uit relaties tussen muzikale gebeurtenissen, lichamelijke bewegingen, en reflecties en contexten. Door snelheid te herdefiniëren als vormgevend en betekenisgevend, biedt het onderzoek praktische en theoretische inzichten voor componisten, uitvoerders, docenten, onderzoekers en technologieontwikkelaars, en pleit het voor de erkenning van snelheid als een centrale dimensie van muziek maken.